

Štajerc" izbaja vsaki pelek, datiran z dnevom naslednje nedelje. Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 kron, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računari naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnštvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastojni, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer. Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 36. V Ptuj v nedeljo dne 4. septembra 1910. XI. letnik.

Velikanski polom na Koroškem.

Doživeli smo v naših poklerikaljenih pokrajinah že najhujše dogodke. In vendar lahko trdimo, da je bilo vse to le igrača napram sedanjemu velikanskemu gospodarskemu polomu na Koroškem. Pisali smo že v zadnjih številkah o tej zadevi. Svoj čas smo doživeli polome klerikalnih slovenskih konzumnih društev. Gotovo so tudi ti nesrečni "konzumi" stotero kmetov ob čast in premoženje spravili. Še danes plačujejo lahkoverni posestniki za grehe farovških hujskačev. In vendar se konkurzi teh nekdanjih konzumnih društev le malenkost proti temu najnovejšemu farskemu polomu. Kajti naj se zasukne stvar kakor se hoče, gotovo je že danes, da so duhovniški špekulanti na Koroškem zapravili na milijone kron večvo pršparanega kmetkega denarja. Vseled tega pač ni čuda, da je vsa javnost v celi državi grozovito razburjena. Vse časopisje se peča s tem polomom in zapeljani kmetje si pulijo lase iz glave ter jokajo za svojimi izgubljenimi denarji. Najnovejša novica je ta, da so pričela oblastva govoriti. Kakor znano, sta glavna voditelja vse sleparije monsignore Weiss in monsignore Kayser. Državni pravdnik je izdal povelje, da se obadva zapre. Drugega so policaji dobili in tako sedi zdaj ta duhovniški špekulant monsignore Kayser pod ključem deželne sodnije. Prvi farski špekulant, ki je gonilni spodaril s tujim denarjem ednako lahkomišelnost, ki spada istotako v kriminal, pa jo je pravočasno popihal. Čuje se namreč, da je vzel monsignore Weiss par sto tisočakov kmetkega denarja in se z njimi odpeljal v Ameriko. Tako stoji torej ta stvar in naše protokovanje se je žalibog izpolnilo. V kratkem hočemo še enkrat celi ta velikanski zločin popisati. V svrhu politične klerikalne agitacije ustanovil je črni voditelj Kayser v Feldkirchnu sirotišnico (Waisenhaus). Imel je malo denarja na razpolago in je moral vsled tega s fehtarjio pričeti. Povsod je beračil za „Antonius“-kruhke in dobil na ta način precej denarja skupaj. Nametno da bi dolgove poplačal, pričel je pa s tem denarjem takoj špekulirati, kakor špekulirajo najnesramnejši judi. O nafehtanem denarju sploh nikdar ni podal javnega računa. Pridobil je potem večje kmetijsko podjetje, na katerem so mu morali otroci iz sirotišnice delati. Seveda mu tudi to ni pomagalo iz dolgov. Pošteni človek bi zdaj seveda z vsemi podjetji ponehal. Ali Kayser je na zločinski način hitel od ene špekulacije v drugo. Postal je namreč potem trgovec z lesom, nadalje fabrikant pive in restavrtar. V njegovi restavraciji je bilo napisano:

„Zahl' deine Groschen, über Politik halt deine Groschen“ . . .

Pa domače povedano: kmet, daj mi tvoje denarje, v ostalem pa drži gobec . . . Končno je farski bankeroter nakupil še večji rudokop,

katerega je popolnoma nezmislno izzidal. Vse to se je napravilo seveda „na puf“, in z velikanskimi izgubami. Njegovega piva ni hotel nikdo piti, njegovega premoga nikdo kupiti, njegova restavracija je bila takoj pasivna. Ali Kayser je špekuliral naprej. Kot lesni trgovec zvezal se je z nekim italijanskim špekulantom po imenu Palese, ki je hotel istotako potom lumparij obogateti. Nakupilo se je skladišča za res v Feldkirchnu, na Opčini in v Bariju na Italijanskem. Končno sta se laški špekulant Palese in „duhovnik“ Kayser brez vsacega znanja zvezala še z nekim laškim grofom Sbrojovacci in nakupila za več milijonev kron gozda na Ruskem. Vse njih špekulacije so se seveda izjalovile. Kayser se je na vsa taka podjetja toliko razumel, kakor zajec na boben. In tako je morala ta banda vedno nove dolgove delati. Najprve so si denar pri tujcih izposojevali. Ali ti so bili dovolj pametni, da niso dolgo denarje dajali, marveč so špekulantom vrata pokazali. Tako ni bilo zdaj nobenega denarja več, pač pa blizu štiri milijonov kron dolga. Kaj storiti? Izmislili so se lumparijo, ki kriči do neba. Klerikalci imajo namreč na Koroškem neko „centralno kaso kmetijskih zadrug“. V to kaso pošiljajo tudi vse kmetске in slovenske posojilnice svoje denarje. Načelnika te zveze ali centrale pa sta zdaj v Ameriko pobegli monsignore Weiss ter slovenski „voditelj“ monsignore Podgorc. In glejte, noben jud ni hotel Kayserju več niti groša posoditi, — klerikalna centralna kasa pa mu je dala brez vsakega jamstva skoraj dva milijona kron „posojila“. Z drugimi besedami povedano: monsignore Weiss je vzel 1,900,000 kron denarja od vbojih slovenskih in nemških posojilnic in je vrgel ta denar monsignoru Kayser v žrelo. Potem pa je vzel Weiss še par stotisoč kron in šel na železnico ter se v Ameriko odpeljal. Ravno tako je ta farska centralna kasa „posodila“ večje svote denarja raznim drugim bankerotnim klerikalnim podjetjem. Gotovo je, da se je skoraj štiri milijone kron kmetkega denarja zapravilo.

Kaj bo zdaj? Monsignore Kayser je v ječi, monsignore Weiss v Ameriki, kjer se pobožnim koroškim kmetom smejata. Kmetje pa prihajajo prestrašeni v posojilnice in zahtevajo svoj denar nazaj. Ali ničesar ne dobijo! Z obupanim obrazom zopet odhajajo in proklinjajo tiste, ki so jim na zviti način v „imenu vere“ in v „imenu slovenstva“ oropali njih krvavo pršparane krajcarje . . .

Klerikalni polom na Koroškem je tako velikanski, da odmeva po celi državi. Ali mi vprašamo: kako stoji stvar v drugih kronovinah? Ali ni tudi pri nas na spodnjem Štajerskem vsak dan edne katastrofe pričakovati? Ali ne ustanovljajo slovenski prvaki povsod posojilnice, ki so nepotrebne, nestrokovnjaške, brez vsacega nadzorstva?!

Politika slovenskih prvakov dovedla bode naše ljudstvo v bedo in revščino. Beraška palica, — to je vse, kar nam „doseže“ slovenska politika!

Politični pregled.

Hribarjeva komedija v Ljubljani se nadaljuje. Kakor znano ni hotela vlada izvolitev Hribarja za ljubljanskega župana cesarju v potrditev predložiti. Skrajni čas je bil, da se je Hribarja iz javnosti izbacnilo. Kajti tako, kakor ta možakar še ni noben župan na Avstrijskem postave v blato teptal in na znani način po Ruskem in Srbskem svoj „patriotizem“ kazal. Cesar je Hribarju torej vrata pokazal. Ali od srbskih agentov nahujskani mogotci se niti cesarju ne udajo. Zato so Hribarja nalašč še enkrat za župana izvolili. In Hribar je imel dovolj predrzno čelo, da je volitev zopet sprejel. Imel je celo nesramni govor, v katerem se je bahal s svojim „patriotizmom“ in napadal vlado kakor kak politični agitator. Zato so ga ljubljanske „narodne“ babnice z rožicami obsipale. . . . No, tudi tej komediji bode kmalu konec. Vlada je že ljubljanski občinski svet razpustila in na rotovž c. k. komisarja poslala. Ta bode vodil občinske zadeve, dokler se položaj ne spremeni. Na vsak način mora vsak pametni človek priznati, da je zadnji čas, da se Hribarjevo grozovladno stré.

„Živela Srbija!“ — tako so klicali prvaški hujskači v Ljubljani na dan pred cesarjevo osemdesetletnico. Enega teh srbskih prijateljev, nekega smrkolina iz celjske okolice, so že zaprli. Bržkone jih bodo še več dobili. Prvaški listi pa seveda še vedno tajijo, da nima slovenska mladina v Ljubljani veleizdajalske cilje pred očmi.

Kmetje zoper vojaštvo. V kraju Aistorheim na Salzburškem so kmetje vojake napadli, kateri so imeli na njih poljah svoje vaje. Na oficirje so metali kamenje. Orožniki preiskujejo zadevo. Mi gotovo ne odobravamo takih nasilstev. Ali marsikdaj bi vojaška oblast svoje vaje lahko tako uredila, da se ne bi kmetom škode delalo.

Nesreče pri vojaškem manevru. Pri vojaških manevrih na Tirolskem se je zgodila vsled hude nevihte večja nesreča. Dva vojaka sta padla v neki prepad in sta kmalu na to umrla. Eden tovarišev ju je hotel rešiti, ali bil je tudi sam težko poškodovan. Dva oficirja sta si roke zlomila. V bolnici je tudi še en vojak umrl. Manevri so se takoj ustavili.

Češki anarhisti. V Olomucu so vpeljali kazensko preiskavo proti celi vrsti čeških anarhistov.

Črnagora — kraljestvo. Te dni so se vršile v Cetinju velike slavnosti, katerih so se tudi italijanska kraljevska dvojica in razni zastopniki evropskih vladarjev udeležili. Pri tej priložnosti proglasilo se je črnogorskega kneza Nikito za kralja. Razven vladarja prtljčkave državnice Monaco imamo zdaj v Evropi torej same kralje in cesarje. Bivši knez in sedanji kralj Nikita (hudomušni Nemci mu pravijo Nix-ist-da) sicer ni posebno priljubljen. Znano je in poročali smo to že opetovano, s kako krvoločnostjo zatira Nikita vsako svobodno gibanje v državi. No, zdaj je možakar kralj! Srbi so seveda hudo poparjeni, kër so hoteli biti vedno prvi na Balkanu. Kar čez noč so hoteli Črnogoro pod „žeslo“ revolverskega Peterčka prinesiti. Pa ni šlo! Sicer pa je glavno vprašanje, kako bode